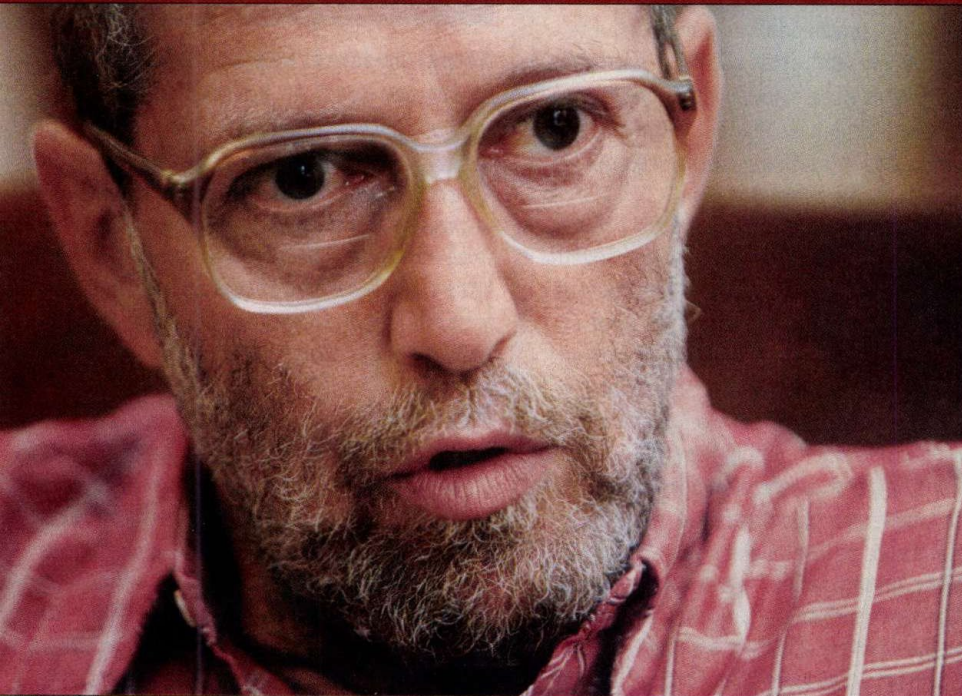

HERNÁDI MIKLÓS A CSALÁDI FÉSZEK ÁTPOLITIZÁLÁSÁRÓL

FOTÓ: GRIECHISCH TAMÁS

A boldogító nem

Tavaly lángolt fel a vita: szükség van-e a „családon belüli erőszak” büntetőjogi szankcionálására? Koalíciós képviselők javaslatot terjesztettek elő az ügyben, több, a nők érdekeit védő liberális szervezet kiállt mellettük. Végül az Igazságügyi Minisztérium álláspontja győzött, mely szerint nincs szükség arra, hogy kibővítsék a büntető törvénykönyvet. A férfiak és nők társadalmi kapcsolatának szakértőjét, Hernádi Miklóst a Heti Válasz arról kérdezte: mi keresnivalója lehet a jognak a családi fészekben.

» Két okból is egyetérték a minisztérium álláspontjával, azaz jobb, ha a Btk.-t nem módosítjuk, és nem kreálunk új bűncselekményfajtát. Első érvemet – mint meggyőződéses liberális – a család, illetve a családtagok egyéni autonómiához fűződő jogaira alapozom. Jó, ha az állam a minimumra korlátozza beavatkozását a család életébe. Rendkívül érzékeny, intim és önszabályozó rendszerről van szó, mely kifejezetten rosszul reagál a nyilvánosságra. Nem biztos továbbá, hogy bármilyen külső befolyással el lehet érni a kívánatos célt. Meglep, hogy a szélsőségesen liberális nővédő szervezetek, elsősorban a NA-NE, melyek annyit kampányoltak a családi erőszak ellen, nem ismerték fel, hogy az általuk is vallott értékekre alapozva az ő álláspontjukkal ellentétes kö-

vetkeztetésre is el lehet jutni. Második érvemet arra alapozom, hogy a családon belüli erőszak mint bűneset kodifikálásával felerősödne az eddig is számos területen érezhető férfiellenes kampány – a tervezet ugyanis a családon belüli erőszakot lényegében a férfiak visszaéléseivel, bűntetteivel azonosította volna. Holott az erőszak nem egyik vagy másik nem „privilegiuma”. A statisztikákból tudjuk, hogy nők is nagy számban veszítik el az önuralmukat, és élnek vissza fizikai erejükkel.

» **A nők milyen erőszakos cselekményeket szoktak elkövetni a családon belül?**

» A nemzetközi adatok szerint száz feleséggyilkosságra ugyanannyi férjgyilkosság esik – amennyiben a felbujtók személyét is figyelembe vesszük. Ha pedig a

csecsemőgyilkosságot a családon belüli erőszak szélsőséges esetének tekintjük, akkor megállapíthatjuk, hogy ebben a „műfajban” a nők vezetnek; igaz, az orvosok jó része úgy véli, ezt a szörnyű tettet a szülés utáni sokk hatása alatt, beszűkült tudatállapotban követik el. Figyelemre méltó azonban, hogy a gyermekek elleni brutalitás hetven százaléka a nők bűne, s „csupán” harminc százaléka szárad a férfiak lelkén. Az időségek elleni erőszakról nincsenek adatok, de valószínű, hogy e téren is a nők vezetnek. A bíróságok ennek ellenére az erőszakoskodó nők tetteit enyhébben ítélik meg, mint a férfiak durvaságait. Például a feleséggyilkos férjeket hét–kilenc évi elzárásra ítélik, a férjgyilkos feleségek azonban meg szokták úszni egy–másfél évvel. A nők mentésként arra szoktak hivatkozni, hogy évekig terrorizálták őket, és nem volt más lehetőségük, azaz önvédelemből öltek.

» **Mit tudunk a családon belüli verekedésekről, a kisebb testi sértésekről?**

» Nagyon keveset, különös tekintettel arra, hogy a verekedések legnagyobb része kibéküléssel végződik. Sokan azonban azt állítják, hogy ugyanannyi nőnek „jár el a keze”, mint ahány férfinak. Tény, hogy kisebb testi sértés miatt több nő tesz feljelentést a rendőrségen, mint férfi, de ezek jó része végül megalapozatlanul bizonyul. Magyarországon az elmúlt évtizedekben gyakran fordult elő, hogy a bíróság a válóperben megosztott lakás-használatot ítélte meg. Ebből a helyzetből az asszonyok sokszor úgy szabadultak meg, hogy hamis orvosi látellelet mutatnak be, mely szerint elvált férjük otthon inzultálta őket. Ekkor a bíróság szinte automatikusan kitiltotta a lakásból, azaz utcára tette a férfiakat.

» **Felmerült, hogy a brutális férfiakat nálunk is jogi eszközökkel kellene távol tartani családjuktól.**

» Az Egyesült Államokban széles körben, a feleség feljelentésére alapozva alkalmazzák ezt az eljárást, már a válás kimondása előtt. Ennek lényege, hogy a férfit a bíróság kitiltja lakása egy kilométeres körzetéből, sőt a gyermekeit sem láthatja. Az intézkedés betartását a rendőrség ellenőrzi, s hatására a férfiak gyakran veszítik el a munkahelyüket, úgyhogy már a tartásdíjat sem képesek fizetni. Azok, akik doktriner módon e drasztikus intézkedés meghonosítását követel-

lik, nem ismerik a magyarországi családok életét.

» **A nyugati s immár a hazai feminis-
ták is arra hivatkoznak: a férfiak azért
erőszakosabbak, mint a nők, mert övék
a társadalmi hatalom.**

» Egyrészt vitatom e sommás megállapítást, másrészt nem következik belőle, hogy melyik nem hajlamosabb az erőszakra. Ugyanis gyakran éppen azok brutálisabbak, akik nélkülözik a társadalmi hatalmat, melynek révén érvényre juttathatják akaratukat. Nem hiszem, hogy Európában vagy Magyarországon férfialalom lenne. A múltban sem volt így, hiszen a feleségek a hagyományos faluközösségekben is ellentmondtak a férjüknek. Elég, ha arra hivatkozom, hogy mindig az asszonyoknál volt az éléskamra kulcsa. Napjainkban azonban, amikor széles körben elterjedt a születésszabályozás, a házaspár végképp egyenlőnek tekinthető. Még házasságon belül is előfordul, hogy az asszonyok a férjük megkérdése nélkül szakítják meg a terhességüket, vagyis a legfontosabb kérdésben egyedül döntenek.

» **Nem csorbul-e az esélyegyenlőség
azzal, hogy bizonyos foglalkozásokban
egyenlőtlen a nemek aránya?**

» E felvetéssel szemben arra lehet hivatkozni, hogy a nők iskolázottabbak, így nagyobb az esélyük a munkaerőpiacon. Ezért jóval kevesebb közöttük a munkanélküli, mint a férfiak között. A hajléktalanok többsége is az „erősebb nem” soraiból kerül ki. Nálunk a rendszerváltás után nagy ívű karrierrek indultak, nők bármikor lehetnek politikusok vagy vezérgazdátok. Jelenleg a legnépszerűbb pártvezért *Dávid Ibolyának* hívják, és az Országgyűlés elnöke – *Szili Katalin* – is nő. Bizonyos pozíciókban, például a bírák között már évtizedek óta a nők vannak többségben. Abban, hogy ma nálunk nincs több női politikus vagy bankár, az is szerepet játszik, hogy ezek a foglalkozások óriási kockázattal és köztéttséggel járnak, s nem annyira kívánatosak a nők számára, mint a „szabad foglalkozások”.

» **A feminista követelés szerint
ugyanakkor a társadalmi és gazdasági
élet ötven százaléka a nőknek jár...**

» ... amit a gyakorlatban úgy szeretnének megvalósítani, hogy a társadalmi élet kellemesebb felét követelik maguknak, a terhesebbet meg a férfiaknak hagynák. Ez Amerikában már most is megvalósul, amennyiben a leggazdagabbak között több a nő, mint a férfi. Ők szinte kivétel nélkül özvegyek, akik az elhalt férjük által felhalmozott vagyont élvezik.

» **A statisztikák arra utalnak, hogy a
magyarországi válóperek többségében a
nők járnak jobban. Mi ennek az oka?**

» Nálunk az évi harmincezer válóper háromnegyedét nők kezdeményezik, de nem csak azért, mert „betelt náluk a pohár”. Tudják, hogy számukra viszonylag előnyös a válás kimondása, mert „birtokon belül maradnak”. A bíróságok, egészen kivívó esetektől eltekintve, nekik ítélik a gyermekeket és a lakást. Ezen a helyzeten akkor lehetne változtatni, ha a hazai jogrendszerben is alkalmaznák a közös gyermekfelügyelet intézményét, mellyel meg lehetne oldani a láthatás súrlódásokat okozó problémáját. A gyerekeknek is az lenne a legjobb, ha idejük egy részét az egyik, a másikat pedig a másik szülőnél tölthetnék. Ma a válóperek „kvázi büntetők”: az a fél a bűnös, amelyik utólag kevésbé bizonyul alkalmasnak a gyermeknevelésre. Meg kellene szüntetni azt a helyzetet, hogy a válóperben az egyik fél mindent megnyer, a másik meg mindent elveszít. Magánügyekben a minimumra csökkenthetnénk az állam szerepét azzal, ha bevezetnénk az úgynevezett mediáció intézményét. Minden megyében állandó testületet kellene létrehozni pszichológusokból, szociális gondozókból és családvédelmi szakemberekből, mely közvetítené a felek között, illetve döntene a házasságok sorsáról. A bíróságok csak a felek közös megegyezésen alapuló döntését hagynák jóvá, a vagyonmegosztás körüli vitákat pedig polgári perben rendeznék.

» **Attól tartok, utópiát vázolt fel, s a
„boldogító nem” illetéknéppen történő
kimondására nálunk nincs sok esély.**

» Én sem hiszem, hogy a közeli jövőben megvalósulhatna az szerintem helyes kívánalom, hogy a válást – miként a házasságot – a felek az anyakönyvvezető előtt mondják ki, s az eljárásban a bírák és ügyvédek minimális szerepet játsszanak. Pedig a házasság intézményét csak a válás felől lehet megszilárdítani.

NYÍLT LEVÉL A SZOCIÁLIS ÉS CSALÁDÜGYI MINISZTERHEZ

Tisztelt Miniszter Asszony!

Valószínűleg ön is tudja, hogy bár a hazai családjogi törvény betű szerint elismeri, biztosítani legkevésbé sem biztosítja a különélő szülőnek – nemzetközi szerződésben is garantált – kapcsolattartási jogát. S mivel a gyermeküktől elszakított szülők tragikus helyzetükben nem számíthatnak sem a bíróságok, sem a gyámhivatal, sem a családsegítő intézmények és gyermekjóléti szolgálatok, sem a rendőrség segítségére, egyetlen lehetőségük van: beletörödni a megmászhatatlanba, gyermekük végleges elvesztésébe.

Ez késztet arra, hogy tisztelettel megkérjem, vizsgálta ki – mind az írott jogok, mind a közigazgatási intézmények működésének szintjén – ezt a múltból örökölt áldatlan és szégyenletes helyzetet, és – az Igazságügyi Minisztériummal karöltve – keressen olyan megoldást, amely végre összhangban áll mind az emberi méltányosság minimumával, mind az európai normával, illetve az Emberi jogok európai konvenciójának a családhoz való jogot garantáló 8. paragrafusával.

Kérem továbbá, hogy addig is – mivel becslésem szerint több száz szülőről és legalább ugyanennyi (ha nem több) gyermekről van szó – fordítson nagyobb figyelmet a gyermeküktől elszakított szülők és az egyik szülőltől elszakított gyermekek családi jogainak védelmére. Magyarországnak olyan családjogi törvényre és olyan gyermekvédelmi intézményekre van szüksége, amely végre biztosítja a szülőnek gyermekéhez, a gyermeknek a szülőhöz (mindkét szülőhöz) fűződő jogait. A jelenlegi ugyanis erre teljesen alkalmatlan.

Tisztelettel köszönti:

Ádám Péter

újságíró, főiskolai docens

Budapest, 2003. július 18.

Pelle János